

TaxReal s.r.o.

VVKurzy.cz - profesionální kurzy účetnictví, mezd a daní

Mzdy v praxi

2018

Obsah

1.	Pracovněprávní minimum	4
1.1.	Právní předpisy	4
1.2.	Pracovněprávní vztah.....	4
1.3.	Vznik pracovního poměru	5
1.4.	Skončení pracovního poměru	6
1.5.	Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	7
2.	Pracovní doba.....	9
2.1.	Délka pracovní doby	9
2.2.	Rozvržení pracovní doby	10
2.3.	Evidence pracovní doby	11
2.4.	Přestávky v práci a bezpečnostní přestávka.....	12
2.5.	Doba odpočinku	12
2.6.	Práce přesčas	13
2.7.	Práce v noci.....	14
2.8.	Pracovní pohotovost.....	14
3.	Dovolená	15
3.1.	Dovolená za kalendářní rok.....	15
3.2.	Dovolená za odpracované dny	16
3.3.	Dotatková dovolená	17
3.4.	Dovolená při nerovnoměrném rozvržení pracovní doby	17
3.5.	Krácení dovolené	17
3.6.	Dovolená při kratší pracovní době	18
3.7.	Čerpání dovolené	18
3.8.	Hromadné čerpání dovolené	19
3.9.	Přerušování dovolené	19
3.10.	Změna zaměstnání	19
3.11.	Náhrada mzdy za dovolenou.....	19
4.	Překážky v práci.....	21
4.1.	Překážky na straně zaměstnance	21
4.2.	Překážky na straně zaměstnavatele	22
5.	Odměňování.....	23
5.1.	Mzda, plat a odměny obecně.....	23
5.2.	Minimální mzda	25
5.3.	Zaručená mzda.....	26
5.4.	Mzda	27
5.5.	Plat.....	30
6.	Průměrný výdělek	36
6.1.	Průměrný hodinový výdělek (PHV)	36
6.2.	Průměrný měsíční výdělek (PMV)	36
6.3.	Pravděpodobný výdělek.....	37
6.4.	Redukovaný průměrný výdělek.....	37
7.	Základní pojmy u mezd	38
8.	Zdravotní pojištění	40
8.1.	Přehled právních předpisů	40
8.2.	Zdravotní pojištění v ČR	40
8.3.	Vznik zaměstnání ve zdravotním pojištění.....	41
8.4.	Povinnosti zaměstnavatele	41
8.5.	Vyměřovací základ	43
8.6.	Výpočet pojistného	44
8.7.	Odvod pojistného.....	44
9.	Sociální pojištění.....	45
9.1.	Přehled právních předpisů	45
9.2.	Poplatníci pojistného	45
9.3.	Vyměřovací základ	45
9.4.	Výpočet pojistného	46
9.5.	Odvod pojistného.....	46
9.6.	Povinnosti zaměstnavatele	46
9.7.	Archivace	47
10.	Daň z příjmů fyzických osob	48
10.1.	Právní úprava	48

10.2.	Poplatníci daně z příjmů fyzických osob	48
10.3.	Struktura příjmů.....	48
10.4.	Předmět daně z příjmů fyzických osob	48
10.5.	Příjmy ze závislé činnosti.....	49
10.6.	Osvobození od daně	50
10.7.	Nezdanitelné částky základu daně	51
10.8.	Sazba daně	53
10.9.	Slevy na dani	54
10.10.	Daňové zvýhodnění na děti.....	56
10.11.	Zdaňovací období.....	58
10.12.	Záloha na daň.....	58
10.13.	Povinnosti zaměstnavatele	58
10.14.	Daňové přiznání	58
10.15.	Roční zúčtování.....	59
11.	Výpočet mezd - příklad.....	61
11.1.	Pracovní poměr.....	61
11.2.	Dohody.....	62
12.	Účtování mezd.....	63
13.	Nemocenské pojištění	68
13.1.	Právní úprava	68
13.2.	Dávky nemocenského pojištění	68
13.3.	Uplatňování nároku na dávky	68
13.4.	Ochranná lhůta	68
13.5.	Dočasná pracovní neschopnost	69
13.6.	Rozhodné období	70
13.7.	Náhrada mzdy	70
13.8.	Nemocenské	72
13.9.	Ošetřovné	72
13.10.	Peněžitá pomoc v mateřství (PPM).....	73
13.11.	Otcovská poporodní péče	73
13.12.	Dlouhodobé ošetřovné	73
13.13.	Postup při likvidaci dočasné pracovní neschopnosti.....	74
14.	Důchodové pojištění.....	75
14.1.	Právní úprava	75
14.2.	Povinnosti zaměstnavatele	75
14.3.	Dávky důchodového pojištění.....	75
14.4.	Starobní důchod.....	75
14.5.	Evidenční list důchodového pojištění (ELDP)	76
15.	Zaměstnavatel a zaměstnanec	79
15.1.	Povinnosti zaměstnance	79
15.2.	Povinnosti zaměstnavatele	79
16.	Srážky ze mzdy	83
16.1.	Srážky z příjmu z pracovněprávního vztahu	83
16.2.	Pořadí srážek ze mzdy.....	84
16.3.	Výkon rozhodnutí nebo exekuce	84
16.4.	Postup při provádění srážek.....	85
16.5.	Přednostní pohledávky	86
17.	Úřad práce	87
17.1.	Zaměstnávání osob se zdravotním postižením	87
17.2.	Zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí a občanů EU	87
18.	Pracovní úrazy	89
18.1.	Právní úprava	89
18.2.	Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele.....	89
18.3.	Pracovní úraz	89
19.	Cestovní náhrady.....	91
19.1.	Pracovní cesta	91
19.2.	Záloha na pracovní cestu	95
19.3.	Vyúčtování cestovních náhrad	95
20.	Přílohy	97

3.1.2. Poměrná část nároků na dovolenou

Dovolená za poměrnou část kalendářního roku dle zákoníku práce se **zaokrouhuje na půldny. Způsob zaokrouhlení**, ale zákoník práce už nestanoví.

Nejvhodnější a nejpřesnější je postup zaokrouhlování matematický, a to:

- do 0,25 na 0,
- od 0,25 do 0,50 na 0,50,
- od 0,50 do 0,75 na 0,50,
- nad 0,75 na 1.

Počet měsíců	Při roční výměře		
	4 týdnů	5 týdnů	8 týdnů
1	1,5	2,0	3,5
2	3,5	4,0	6,5
3	5,0	6,0	10,0
4	6,5	8,5	13,5
5	8,5	10,5	16,5
6	10,0	12,5	20,0
7	11,5	14,5	23,5
8	13,5	16,5	26,5
9	15,0	18,5	30,0
10	16,5	21,0	33,5
11	18,5	23,0	36,5
12	20,0	25,0	40,0

3.2. Dovolená za odpracované dny

Zaměstnanci, jemuž nevzniklo právo na dovolenou za kalendářní rok ani na její poměrnou část, protože **nekonal** v kalendářním roce u téhož zaměstnavatele práci **alespoň 60 dnů**, přísluší dovolená za odpracované dny v délce **1/12** dovolené za kalendářní rok **za každých 21 odpracovaných dnů** v příslušném kalendářním roce. Za odpracovaný se považuje den, v němž zaměstnanec odpracoval převážnou část své směny; části směn odpracované v různých dnech se nesčítají.

Za nepřetržité trvání pracovního poměru se považuje i skončení dosavadního a bezprostředně navazující vznik nového pracovního poměru zaměstnance k témuž zaměstnavateli.

Pro účely dovolené se za výkon práce nepovažuje doba zameškaná pro důležité osobní překážky v práci, pokud nejsou uvedeny v prováděcím právním předpisu. Doba čerpání mateřské dovolené a doba, po kterou zaměstnanec čerpá rodičovskou dovolenou do doby, po kterou je zaměstnankyně oprávněna čerpat mateřskou dovolenou a doba pracovní neschopnosti vzniklé v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání vzniklého při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, se pro účely dovolené posuzuje jako výkon práce.

Pro zjištění, zda jsou splněny podmínky vzniku práva na dovolenou, se posuzuje zaměstnanec, který je zaměstnán po stanovenou týdenní pracovní dobu, jako by v kalendářním týdnu pracoval 5

Vývoj výše minimální mzdy:

Od	Kč/měsíc	Kč/hod.
01/2007	8 000	48,10
08/2013	8 500	50,60
01/2015	9 200	55,00
01/2016	9 900	58,70
01/2017	11 000	66,00
01/2018	12 200	73,20

Od roku 2017 minimální mzda je stejná i pro **poživatele invalidních důchodů** (do roku 2017 byla nižší, např. v roce 2016 byla 9 300 Kč).

Nedosáhne-li mzda, plat nebo odměna z dohody minimální mzdy, je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout **doplatek**:

- ke mzdě ve výši rozdílu mezi mzdou dosaženou v kalendářním měsíci a příslušnou minimální měsíční mzdou nebo ve výši rozdílu mezi mzdou připadající na 1 odpracovanou hodinu a příslušnou minimální hodinovou mzdou; použití hodinové nebo měsíční minimální mzdy se sjedná, stanoví nebo určí předem, jinak se pro účely doplatku použije minimální hodinová mzda,
- k platu ve výši rozdílu mezi platem dosaženým v kalendářním měsíci a příslušnou minimální měsíční mzdou,
- nebo k odměně z dohody ve výši rozdílu mezi výší této odměny připadající na 1 hodinu a příslušnou minimální hodinovou mzdou.

5.3. Zaručená mzda

Zaručenou mzdou je mzda nebo plat, na kterou zaměstnanci vzniklo právo podle zákoníku práce, smlouvy, vnitřního předpisu, mzdového výměru nebo platového výměru.

Nejnižší úroveň zaručené mzdy a podmínky pro její poskytování zaměstnancům, jejichž mzda není sjednána v kolektivní smlouvě, a pro zaměstnance, kterým se za práci poskytuje plat, stanoví vláda nařízením, a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen.

Nedosáhne-li mzda nebo plat bez mzdy nebo platu za práci přesčas, příplatku za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli příslušné nejnižší úrovně zaručené mzdy, je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout **doplatek**:

- ke mzdě ve výši rozdílu mezi mzdou dosaženou v kalendářním měsíci a příslušnou nejnižší úrovní zaručené měsíční mzdy, nebo ve výši rozdílu mezi mzdou připadající na 1 odpracovanou hodinu a příslušnou hodinovou sazbou nejnižší úrovně zaručené mzdy; pro účely doplatku se použije nejnižší úroveň hodinové mzdy, jestliže se předem nesjedná, nestanoví nebo neurčí použití nejnižší úrovně zaručené měsíční mzdy, nebo
- k platu ve výši rozdílu mezi platem dosaženým v kalendářním měsíci a příslušnou nejnižší úrovní zaručené mzdy.

číslo 365,25 vyjadřuje průměrný počet dnů v období čtyř let $((365 \cdot 3 + 366) / 4)$.

Průměrný měsíční výdělek se **zaokrouhlí** na celé koruny nahoru.

Příklad: Vypočítejte průměrný měsíční výdělek u zaměstnance s průměrným hodinovým výdělkem 93,19 Kč/hod.

Řešení: $93,19 \times 40 \times 4,348 = 16\,208$ Kč / hod.

6.2.1. Průměrný čistý měsíční výdělek (PČMV)

Průměrný čistý měsíční výdělek vychází z vypočteného průměrného hrubého měsíčního výdělku po snížení o pojištění placené zaměstnancem a zálohy na daň z příjmů bez zohlednění daňového bonusu.

PČMV = PMV – 11 % pojištění (6,5 % sociální pojištění a 4,5 % zdravotní pojištění) – záloha na daň z příjmů (15 % ze superhrubé PMV – sleva na poplatníka – daňové zvýhodnění)

Průměrný čistý měsíční výdělek se používá například na potvrzení pro úřad práce.

6.3. Praviděpodobný výdělek

Pokud zaměstnanec **neodpracoval** v rozhodném období **alespoň 21 dnů**, používá se výdělek praviděpodobný.

Praviděpodobný výdělek se **zjistí** z hrubé mzdy, které zaměstnanec dosáhl od počátku rozhodného období, popř. z hrubé mzdy, které by zřejmě dosáhl.

Druhou variantou zjištění praviděpodobného výdělku je průměr dle skutečné dosažené mzdy v rozhodném období i když odpracoval méně než 21 dnů.

Příklad: Vypočítejte praviděpodobný měsíční výdělek u zaměstnance se základní mzdou 20 000 Kč a odměnou 5 000 Kč.

Řešení: $20\,000 + 5\,000 = 25\,000$

6.4. Redukovaný průměrný výdělek

Viz kapitola Nemocenské pojištění.